

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2016 m. gegužės 3 d.¹

Byla C-554/14

**Baudžiamoji byla
prieš
Atanas Ognyanov**

(Sofijski gradski sad (Sofijos miesto teismas, Bulgarija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Pamatinis sprendimas 2008/909/TVR — 17 straipsnis — Teisė, kuri reglamentuoja su laisvės atėmimo bausme susijusios priemonės vykdymą — Vykdančiosios valstybės nacionalinė norma, pagal kurią bausmės atlikimo laikas trumpinamas dėl darbo, nuteistojo dirbto įkalinimo išduodančiojoje valstybėje metu — Priimtinumai — Baudžiamosios teisės teritorialumo principas — Bausmės individualizavimo principas — Suinteresuotojo asmens socialinės reintegracijos tikslas — Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo pareiga“

I – Įžanga

1. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismui siūloma išnagrinėti policijos ir teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose aspektą, iki šiol palyginti mažai išplėtotą teismo praktikoje. Kalbama apie laisvės atėmimo bausmės vykdymui taikytinas teisę ir tvarką, kai nuteistasis pagal Pamatinį sprendimą 2008/909/TVR² iš nuosprendį priėmusios valstybės narės³ perduodamas kilmės arba gyvenamosios vietos valstybei narei⁴.

2. Konkrečiau kalbant, *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas, Bulgarija) klausia apie bausmės atlikimo laiko sutrumpinimui taikytinas normas.

3. 2012 m. lapkričio 28 d. nuosprendžiu Bulgarijos pilietis Atanas Ognyanov Danijos teisminių institucijų buvo nuteistas penkiolikos metų laisvės atėmimo bausme už Danijos teritorijoje įvykdytą plėšimą sunkinančiomis aplinkybėmis ir nužudymą. Jis buvo kalinamas Danijos laisvės atėmimo įstaigoje nuo 2012 m. sausio 10 d. iki 2013 m. spalio 1 d. – dienos, kurią buvo perduotas Bulgarijos teisminėms institucijoms.

4. A. Ognyanov dirbo įkalinimo Danijoje metu.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinis sprendimas dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, p. 27, toliau – pamatinis sprendimas).

3 — Toliau – išduodančioji valstybė. Pagal pamatinio sprendimo 1 straipsnio c punktą – tai valstybė narė, kurioje priimtas nuosprendis.

4 — Toliau – vykdančioji valstybė. Pagal pamatinio sprendimo 1 straipsnio d punktą – tai valstybė narė, kuriai perduodamas nuosprendis jį pripažinti ir vykdyti.

5. *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) šiuo metu turi išspręsti klausimus, susijusius su šios bausmės vykdymo tvarka ir visų pirma su likusia vykdytiną bausmės dalimi. Būtent tokiomis aplinkybėmis kilo klausimas, susijęs su bausmės atlikimo laiko sutrumpinimu dėl suinteresuotojo asmens darbo, dirbto įkalinimo Danijoje metu.

6. Pagal Danijos įstatymus toks bausmės atlikimo laiko sutrumpinimas negalimas, todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar jis turi teisę, vadovaudamasis *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas, Bulgarija) praktika, taikyti švelnesnius savo nacionalinius įstatymus A. Ognyanov įkalinimo Danijoje laikotarpiui. Iš tiesų, pagal Bulgarijos baudžiamąjį kodeksą (*Nakazatelen kodeks*)⁵ dvi darbo dienos prilyginamos trimis laisvės atėmimo dienoms. Taigi suinteresuotajam asmeniui bausmės atlikimo laikas būtų sutrumpintas ne vienais metais aštuoniais mėnesiais ir dvidešimčia dienų, o dvejis metais šešiais mėnesiais ir dvidešimt keturiomis dienomis, todėl jis galėtų būti paleistas į laisvę anksčiau⁶.

7. Šiuo tikslu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi pamatinio sprendimo 17 straipsnio formuluote.

8. Pagal šią nuostatą bausmės vykdymą reglamentuoja vykdančiosios valstybės teisė. Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas nurodo, kad tik šios valstybės teisminės institucijos yra kompetentingos nuspręsti dėl vykdymo tvarkos ir nustatyti visas su tuo susijusias priemones, jeigu, pirma, įskaito visą laisvės atėmimo laikotarpį, jau praleistą nuosprendį priėmusioje valstybėje, ir, antra, yra laikomasi informavimo pareigos, numatytos šio straipsnio 3 dalyje.

9. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia, ar pagal pamatinio sprendimo 17 straipsnį jis turi teisę, užuot taikęs griežtesnius Danijos įstatymus, taikyti savo nacionalinius įstatymus ir sutrumpinti suinteresuotojo asmens bausmės atlikimo laiką dėl iki perdavimo dirbto darbo.

10. Šioje išvadoje pasiūlysiu Teisingumo Teismui nuspręsti, kad pagal pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 ir 2 dalis draudžiama tokia nacionalinė norma, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, net jei ji yra palankesnė nuteistajam.

11. Mano vertinimas visų pirma bus grindžiamas dviejų principų paisymu – baudžiamosios teisės teritorialumo principu ir bausmės individualizavimo principu, kuriuo grindžiama bet kokia bausmių vykdymo teisė. Apibrėšiu šių principų apimtį ir paaškinsiu priežastis, dėl kurių jų paisant būtina, kad laisvės atėmimo bausmės vykdymas ir būtent bausmės atlikimo laiko sutrumpinimas būtų reglamentuojamas valstybės narės, kurioje nuteistasis yra iš tikrųjų įkalintas, teisės. Taip pat pabrėšiu, kad būtina gerbti išduodančiosios valstybės narės nacionalinį suverenitetą ir tai, ką reiškia tarpusavio pasitikėjimas, kurio valstybės narės turi siekti įgyvendindamos pamatinį sprendimą.

12. Nors pripažįstu, kad tokioje situacijoje, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, Bulgarijos įstatymai atrodo iš tikrųjų švelnesni suinteresuotajam asmeniui, manau, kad, atsižvelgiant į atitinkamas teritorinės jurisdikcijos ribas, vykdančioji valstybė negali teisėtai taikyti tam tikrų savo Baudžiamojo kodekso nuostatų bausmės vykdymui išduodančiojoje valstybėje. Kadangi Bulgarijos įstatymai netaikytini, negali būti taikoma ir švelnesnio baudžiamojo įstatymo atgalinio veikimo galios taisyklė, nustatyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos⁷ 49 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje.

5 – Toliau – NK.

6 – Prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje *Ognyanov* (C-614/14), kurią dar nagrinėja Teisingumo Teismas ir kurioje taip pat pateikiau savo vertinimą, *Sofijska gradska prokuratura* (Sofijos miesto prokuratūra, Bulgarija) generalinis prokuroras ginčija prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo apskaičiavimą, nes šis neatsižvelgė į nedirbtas dienas.

7 – Toliau – Chartija.

II – Teisinis pagrindas

A – Sąjungos teisė

1. Pamatinis sprendimas

13. Pamatinis sprendimas grindžiamas teismų sprendimų tarpusavio pripažinimo principu⁸, pagal kurį teismų sprendimai yra tiesiogiai vykdomi visoje Sąjungoje netaikant jokios patvirtinimo procedūros⁹.

14. Pagal pamatinio sprendimo 9 konstatuojamąją dalį ir jo 3 straipsnio 1 dalį juo siekiama užtikrinti nuosprendžių¹⁰, kuriais skiriama laisvės atėmimo bausmė¹¹, pripažinimą ir vykdymą kitoje valstybėje narėje nei išduodančioji valstybė, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos socialinei nuteistojo reintegracijai.

15. Dėl laisvo asmenų judėjimo atsiradęs poreikis – nuteistojo perdavimas jo kilmės arba gyvenamosios vietos valstybei – turi padidinti jo socialinės reintegracijos tikimybę, suteikiant jam galimybę išlaikyti savo šeimos, kalbinius ir kultūrinius ryšius.

16. Įsitikinusi, kad bausmės vykdymas vykdančiojoje valstybėje padės pasiekti šį tikslą, išduodančioji valstybė pamatinio sprendimo 4 ir 5 straipsniuose nustatyta tvarka perduoda šios valstybės valdžios institucijoms nuosprendį, kuriuo paskirta bausmė.

17. Šiam tikslui ji prideda tinkamai užpildytą liudijimą, kurio standartinė forma pateikta pamatinio sprendimo I priede. Šiame liudijime yra kelios lentelės, kuriose išduodančioji valstybė gali pateikti informaciją apie nuteistojo tapatybę ir nuosprendį priėmusią valdžios instituciją, padaryto nusikaltimo pobūdį, taip pat apie bausmės pobūdį ir trukmę.

18. Šio priedo i lentelės „Nuosprendžio, kuriuo paskirta bausmė, statusas“ 2 punkte, susijusiame su informacija apie bausmės trukmę, išduodančiosios valstybės kompetentingos institucijos prašoma užpildyti šiuos punktus:

„2.1. Bendra bausmės trukmė (dienomis): <...>

2.2. Bendra jau buvusio laisvės atėmimo trukmė, kuris skirtas dėl bausmės, kuri paskirta nuosprendžiu (dienomis): <...>

data (nurodykite datą, kurią atliktas apskaičiavimas): <...> m. <...> d.)

2.3. Dienų, kurios turi būti atimtos iš bendros nuosprendžio taikymo trukmės dėl kitų priežasčių nei nurodyta 2.2 punkte, skaičius (pvz., tos bausmės atžvilgiu suteiktos amnestijos, atleidimai nuo bausmės ar malonės, ir t. t.): <...>

data (nurodykite datą, kurią atliktas apskaičiavimas): <...> m. <...> d.)

<...>“

8 – Pamatinio sprendimo 1, 2 ir 5 konstatuojamosios dalys.

9 – Šiuo klausimu žr. 1999 m. spalio 15 ir 16 d. Tamperės Europos Vadovų Tarybos išvadas.

10 – Pagal pamatinio sprendimo 1 straipsnio a punktą sąvoka „nuosprendis“ – tai „išduodančiosios valstybės teismo galutinis sprendimas arba orderis, kuriuo skiriama bausmė fiziniam asmeniui“.

11 – Pagal pamatinio sprendimo 1 straipsnio b punktą sąvoka „bausmė“ apibrėžta kaip „baudžiamojo proceso tvarka dėl nusikalstamos veikos įvykdymo ribotam arba neribotam laikui paskirta laisvės atėmimo bausmė arba su laisvės atėmimu susijusi priemonė“.

19. Pamatinio sprendimo 8 straipsnio „Nuosprendžio pripažinimas ir bausmės vykdymas“ 1 dalyje nustatyta:

„Vykdančiosios valstybės kompetentinga institucija pripažįsta <...> perduotą nuosprendį ir nedelsdama imasi visų būtinų priemonių nuosprendžiui vykdyti, išskyrus atvejus, kai kompetentinga institucija nusprendžia remtis kuriuo nors 9 straipsnyje nurodytu nepripažinimo ir nevykdymo pagrindu.“

20. Pamatinio sprendimo 17 straipsnis „Vykdyimą reglamentuojantys teisės aktai“, kurį prašoma išaiškinti šioje byloje, suformuluotas taip:

„1. Bausmės vykdymą reglamentuoja vykdančiosios valstybės teisė. Laikantis 2 ir 3 dalių nuostatų, tik vykdančiosios valstybės institucijos yra kompetentingos nuspręsti dėl vykdymo tvarkos ir nustatyti visas su tuo susijusias priemones, įskaitant paleidimo nesuėjus terminui ar lygtinai pagrindus.

2. Kompetentinga institucija vykdančiojoje valstybėje atliktinos laisvės atėmimo bausmės laikotarpį sutrumpina visu nelaisvės laikotarpiu, praleistu atliekant laisvės atėmimo bausmę pagal priimtą teismo sprendimą.

3. Vykdančiosios valstybės kompetentinga institucija, gavusi prašymą, informuoja išduodančiosios valstybės kompetentingą instituciją apie taikomas nuostatas dėl galimo paleidimo nesuėjus terminui ar lygtinai. Išduodančioji valstybė gali nuspręsti taikyti šias nuostatas arba panaikinti liudijimą.

4. Valstybės narės gali numatyti, kad priimant sprendimą dėl paleidimo nesuėjus terminui ar lygtinai taip pat būtų galima atsižvelgti į tas išduodančiosios valstybės nurodytas nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias asmuo nustatytu metu turi teisę būti paleistas nesuėjus terminui ar lygtinai.“

21. Pagal pamatinio sprendimo 26 straipsnio 1 dalies pirmą įtrauką nuo 2011 m. gruodžio 5 d. jis pakeičia 1983 m. kovo 21 d. Strasbūre pasirašytą Konvenciją dėl nuteistųjų asmenų perdavimo¹² ir jos 1997 m. gruodžio 18 d. papildomą protokolą.

22. Pagal pamatinio sprendimo 29 straipsnio 1 dalį jis turėjo būti valstybių narių įgyvendintas iki 2011 m. gruodžio 5 d. Danijos Karalystė jį perkėlė, o Bulgarijos Respublikos jis nebuvo perkeltas.

B – Bulgarijos teisė

23. NK 41 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad į nuteistojo dirbtą darbą atsižvelgiama siekiant sutrumpinti bausmės atlikimo laiką ir dvi išdirbtos dienos prilyginamos trimis laisvės atėmimo dienoms.

24. Bulgarijos baudžiamojo proceso kodekso (*Nakazatelno protsesualen kodeks*)¹³ 457 straipsnyje „Teismo sprendimas dėl su bausmės vykdymu susijusių klausimų“ numatyta:

„1. Kai nuteistasis atvyksta į Bulgarijos Respubliką arba yra nustatyta, kad jis yra jos teritorijoje, generalinis prokuroras perduoda nuosprendį, priimtą vykdyti, ir prie jo pridėtus dokumentus *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas <...>) kartu su pasiūlymu dėl su jo vykdymu susijusių klausimų sprendimo.

2. [*Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas)] sprendžia dėl pasiūlymo priimdamas nutartį per posėdį, kuriame dalyvauja prokuroras ir į kurį šaukiamas nuteistasis.

12 — Toliau – Konvencija dėl perdavimo. Ši konvencija prieinama Europos Tarybos interneto svetainėje. Ją ratifikavo 64 valstybės ir ji įsigaliojo 1985 m. liepos 1 d. Iš valstybių narių jos nepasirašė tik Kroatijos Respublika ir Suomijos Respublika.

13 — Toliau – NPK.

3. Nutartyje nurodomas vykdytino nuosprendžio numeris ir data, byla, kurioje jis buvo priimtas, Bulgarijos įstatymo, kuriame numatyta atsakomybė už padarytą nusikaltimą, tekstas, užsienio teismo skirtos laisvės atėmimo bausmės trukmė, nustatomas pradinis atliktinos bausmės režimas ir laisvės atėmimo įstaigos rūšis.
4. Jei Bulgarijos teisėje numatyta maksimali laisvės atėmimo bausmės už padarytą nusikaltimą trukmė yra mažesnė nei nuosprendyje nustatyta trukmė, [*Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas)] sumažina skirtą bausmę iki šios trukmės. Jei Bulgarijos teisėje nenumatyta laisvės atėmimo bausmė už padarytą nusikaltimą, [jis] nustato bausmę, kuri kuo labiau atitinka nuosprendžiu skirtą bausmę.
5. Suėmimo laikotarpis ir nuosprendį priėmusioje valstybėje jau atlikta bausmė įskaitomi ir – jei bausmės skirtingos – į juos atsižvelgiama nustatant bausmės trukmę.
6. Nuosprendžiu skirtos papildomos bausmės turi būti vykdomos, jei jos numatytos atitinkamose Bulgarijos teisės nuostatose ir jei jos nebuvo įvykdytos nuosprendį priėmusioje valstybėje.
7. Teismo nutartis gali būti apskūsta *Sofiyski Apelativen sad* (Sofijos miesto apeliacinis teismas, Bulgarija).“

III – Faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje

25. Bulgarijos pilietis A. Ognyanov Danijoje buvo nuteistas penkiolikos metų laisvės atėmimo bausme už plėšimą sunkinančiomis aplinkybėmis ir nužudymą Danijos teritorijoje. Jis buvo kalinamas Danijos laisvės atėmimo įstaigoje nuo 2012 m. sausio 10 d. iki 2013 m. spalio 1 d. – dienos, kurią buvo perduotas Bulgarijos teisminėms institucijoms.
26. A. Ognyanov dirbo savo įkalinimo Danijoje metu, būtent nuo 2012 m. sausio 23 d. iki 2013 m. rugsėjo 30 d.
27. Danijos teisminės institucijos, imdamosi suinteresuotojo asmens perdavimo, rėmėsi pamatinio sprendimo nuostatomis. Be kita ko, jos paprašė atitinkamų Bulgarijos institucijų pateikti informaciją apie bausmę, kurią pastarosios planuoja vykdyti, ir apie paleidimui nesuėjus terminui taikytinas normas. Šiuo klausimu jos aiškiai nurodė, kad Danijos įstatymai neleidžia taikyti suinteresuotajam asmeniui bausmės laiko sutrumpinimo dėl jo įkalinimo metu dirbto darbo. Manau, negalima atmesti, kad Danijos teisminės institucijos kitaip atsižvelgė į A. Ognyanov įkalinimo metu dirbtą darbą.
28. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Bulgarijos teisminės institucijos pripažino Danijos teisminių institucijų priimtą nuosprendį ir sutiko vykdyti skirtąją bausmę. Šiuo tikslu ir pagal NPK 457 straipsnį Sofijos miesto prokuratūros generalinis prokuroras kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, kad šis išspręstų klausimus, susijusius su bausmės vykdymo tvarka, ir visų pirma nustatytų likusią vykdytinos bausmės dalį.
29. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar jis turi teisę, vadovaudamasis *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) praktika, suinteresuotajam asmeniui sutrumpinti bausmės atlikimo laiką dėl darbo, kurį šis dirbo įkalinimo Danijoje metu.
30. Iš tiesų, 2013 m. lapkričio 12 d. Sprendime *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) nusprendė, kad, taikant NPK 457 straipsnio 5 dalį, „siekdamas sutrumpinti bausmės atlikimo laiką, [*Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas)] turi atsižvelgti į viešuosius darbus, kuriuos nuosprendį priėmusioje valstybėje dirbo perduotas nuteistas Bulgarijos pilietis, nebent likusi atlikti bausmės trukmė, nustatyta išduodančiojoje valstybėje, buvo apskaičiuota atsižvelgus į dirbtą darbą“.

31. *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) remiasi Konvencijos dėl perdavimo 9 straipsnio 3 dalimi ir šios konvencijos aiškinamajame pranešime esančiais patikslinimais.

32. Jo teigimu, nuteistojo perdavimas, be kita ko, reiškia, kad vykdančiajai valstybei suteikiama išimtinė jurisdikcija, kiek tai susiję su bausmės vykdymu, tiek tęsiant vykdymą, tiek perskaičiuojant bausmę.

33. Įdomu pažymėti *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) motyvus:

„Pagal Bulgarijos įstatymus numatyta galimybė sutrumpinti laisvės atėmimo bausmę pagal NK 41 straipsnio 3 dalį, jei perduodamas Bulgarijos pilietis, atlikdamas bausmę, dirbo viešuosius darbus. Nėra jokios abejonės, kad nuteistajam turi būti sutrumpintas [bausmės] atlikimo laikas, jei jis dirba po jo perdavimo Bulgarijai. *Tačiau į tai taip pat turi būti atsižvelgta, jei jis tokį darbą, kaip numatytasis [Bausmių vykdymo ir kardomojo kalinimo įstatymo (zakon za izpalnenie na nakazaniyata i zadarzhaniето pod strazha)¹⁴] 178 straipsnio nuostatoje, dirbo nuosprendį priėmusioje valstybėje, net jei jos įstatymuose nėra numatyta tokia galimybė.* Iš tiesų pats savaime darbas yra ne vienas iš laisvės atėmimo bausmės elementų, o jos vykdymo pasekmė. Iš to galima daryti išvadą, jog tai, kad į dirbtą darbą atsižvelgiama siekiant sutrumpinti bausmės atlikimo laiką pagal NK 41 straipsnio 3 dalį, nėra susiję su bausmės individualizavimu (nustatymu), bet tai yra su jos vykdymu susijęs veiksmas. *Tai nulemia vykdančiosios valstybės, kurios bausmės vykdymo srities normos taikytinos kaip visuma, įskaitant bausmės švelninimo pagrindus ir formas, jurisdikcijos atsiradimą.*

<...> Apskaičiuojant dirbtą darbą tam, kad pagal NK 41 straipsnio 3 dalį būtų sutrumpintas bausmės atlikimo laikas, atsižvelgiama į teigiamą darbo poveikį nuteistojo pataisos ir reintegracijos procesui. Nuteistojo profesinis integravimas yra svarbi išankstinė jo reintegravimosi į visuomenę sąlyga, todėl jo teisinė taikymo sritis ir poveikis vertinami vienodai, nedarant jokio skirtumo dėl to, ar darbas buvo dirbamas užsienyje, ar Bulgarijos Respublikoje. *Pagal įstatymą – remiantis NK 41 straipsnio 3 dalimi – laikotarpis, per kurį nuteistasis dirbo viešuosius darbus, laikomas laisvės atėmimo bausmės vykdymo laikotarpiu, nepriklausomai nuo vietos, kur buvo dirbami darbai.* Išdirbtų dienų įskaitymas yra teisėta privilegija, kuri yra ne laisvės atėmimo bausmės, kurią skyrė nuosprendį priėmusi valstybė, ir ne šios bausmės „trukmės“ peržiūra, o palanki privalomai taikoma pasekmė, grindžiama vien ta aplinkybe, kad nuteistasis atlikdamas savo laisvės atėmimo bausmę ir savo suėmimo metu dirbo viešuosius darbus. *Todėl tai yra bausmės sušvelninimas^[15], kaip tai suprantama pagal Konvencijos dėl perdavimo 12 straipsnį.*

<...>

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Bulgarijos Respublikos generaliniam prokurorui ir kitos valstybės kompetentingai valdžios institucijai sprendžiant nuteisto Bulgarijos piliečio perdavimo klausimą, prie susitarimo, kurį pasiekia šios dvi šalys, turi būti pridėta tiksli informacija, ar nuteistasis tuo metu, kai atliko laisvės atėmimo bausmę laisvės atėmimo įstaigoje <...> užsienyje, dirbo tam tikrą darbą (arba lankė kursus ir mokymus), kokį laikotarpį jis tai darė ir ar likusios atlikti bausmės trukmė, nustatyta išduodančiosios valstybės, buvo apskaičiuota atsižvelgus į užsienyje dirbtą darbą¹⁶.

14 — DV, Nr. 25, 2009 m. balandžio 3 d.

15 — Manau, priešingai, nei pažymi *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas), šiuo atveju kalbama ne apie „bausmės sušvelninimą“, o apie bausmės atlikimo laiko sutrumpinimą.

16 — Kursyvu pažymėta mano.

IV – Prejudiciniai klausimai

34. Būtent tokiomis aplinkybėmis *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar pagal pamatinio sprendimo nuostatas vykdančiajai valstybei leidžiama byloje dėl perdavimo sutrumpinti išduodančiojoje valstybėje paskirtos laisvės atėmimo bausmės atlikimo laiką dėl išduodančiojoje valstybėje atliekant šią bausmę nuteistojo dirbto darbo, jeigu:
- a) bausmės atlikimo laiko sutrumpinimą lemia vykdančiosios valstybės teisės taikymas bausmės vykdymui pagal pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 dalį. Ar pagal šią nuostatą leidžiama taikyti vykdančiosios valstybės teisę dėl bausmės vykdymo jau byloje dėl perdavimo aplinkybėms, atsiradusioms tuo metu, kai nuteistasis dar priklausė išduodančiosios valstybės jurisdikcijai (būtent buvimo išduodančiosios valstybės įkalinimo įstaigoje metu atliktam darbui);
 - b) bausmės atlikimo laikas trumpinamas dėl įskaitymo pagal pamatinio sprendimo 17 straipsnio 2 dalį. Ar pagal šią nuostatą leidžiama įskaityti ilgesnį laikotarpį nei pagal išduodančiosios valstybės teisę nustatyta įkalinimo trukmė, kai taikoma vykdančiosios valstybės teisė, o dėl to išduodančiojoje valstybėje atsiradusi aplinkybė (išduodančiosios valstybės įkalinimo įstaigoje atliktas darbas) teisiškai vertinama naujai?
2. Jeigu nurodytam bausmės atlikimo laiko trumpinimui taikomos šios ar kitos [p]amatinio sprendimo nuostatos, ar reikia pranešti išduodančiajai valstybei, kai ši to aiškiai prašė, ir ar byla dėl perdavimo nutrauktina, jei ši valstybė pareiškia prieštaravimą? Jei pranešti būtina, ar turi būti pateikiamas bendras ir abstraktus pranešimas dėl taikomos teisės, ar apie konkrečios bausmės atlikimo laiko sutrumpinimą, kurį teismas taikys tam tikram nuteistajam?
3. Jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad pagal pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas neleidžiama sutrumpinti bausmės atlikimo laiko, kaip tai padarė vykdančioji valstybė, remdamasi savo vidaus teise (dėl išduodančiojoje valstybėje dirbto darbo), ar su ES teise bus suderinamas nacionalinio teismo sprendimas vis dėlto taikyti nacionalinę teisę, nes ji palankesnė už pamatinio sprendimo 17 straipsnį?“

35. Vokietijos, Ispanijos, Nyderlandų, Austrijos, Jungtinės Karalystės vyriausybės ir Europos Komisija pateikė pastabas.

36. Galima tik apgailestauti dėl pagrindinės bylos šalių ir Bulgarijos vyriausybės nedalyvavimo. Jos nepateikė jokių pastabų raštu ir nedalyvavo posėdyje.

V – Išankstinės pastabos

37. Prieš pradėdant nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimus reikia pateikti dvi pastabas siekiant patvirtinti, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją juos nagrinėti prejudicine tvarka ir kad pamatinio sprendimo 17 straipsnio išaiškinimas yra naudingas.

38. Pirma, priešingai, nei nurodyta prašyme priimti prejudicinį sprendimą, suinteresuotojo asmens perdavimas buvo įvykdytas ne pagal pamatinio sprendimo, o pagal Konvencijos dėl perdavimo nuostatas.

39. Tai tiesiogiai matyti iš Danijos teisingumo ministerijos 2013 m. kovo 26 d. išduoto prašymo dėl A. Ognyanov perdavimo ir visų vėlesnių su tuo susijusių raštų, esančių nacionalinėje byloje.

40. Danijos teisminės institucijos aiškiai rėmėsi Konvencijos dėl perdavimo nuostatomis, nes Bulgarijos Respublika nebuvo perkėlusį pamatinio sprendimo.

41. Ar dėl šios aplinkybės *ipso facto* išnyksta Teisingumo Teismo jurisdikcija?

42. Aš taip nemanau.

43. Iš tiesų manau, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, savo klausimuose nurodydamas pamatinio sprendimo nuostatas, aiškiai žinojo apie šią situaciją. Iš tikrųjų, pagal jo 29 straipsnio 1 dalį Bulgarijos Respublika iš esmės privalėjo perkelti pamatinį sprendimą iki 2011 m. gruodžio 5 d. Būtent nuo šios dienos pamatinis sprendimas pagal jo 26 straipsnio 1 dalies pirmąją įtrauką turėjo pakeisti Konvenciją dėl perdavimo ir jos papildomą protokolą.

44. Prašymas dėl A. Ognyanov perdavimo buvo išduotas 2013 m. kovo 26 d., o jo perdavimas, gavus Bulgarijos teisminių institucijų sutikimą, įvyko 2013 m. spalio 1 d., todėl vienintelės nuostatos, taikytinos vienai valstybei narei perduodant suinteresuotąjį asmenį kitai valstybei narei, iš esmės buvo pamatiniame sprendime įtvirtintos nuostatos.

45. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pasirinko kreiptis į Teisingumą Teismą su klausimu dėl pamatinio sprendimo nuostatų išaiškinimo.

46. Primintina, kad vykstant SESV 267 straipsnyje numatyta procedūrai tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos ypatybes, turi įvertinti, ar siekiant išspręsti bylą reikia priimti prejudicinį sprendimą ir išsiaiškinti, ar tinkami Teisingumo Teismui jo pateikiami klausimai¹⁷.

47. Nacionalinių teismų pateiktiems prejudiciniams klausimams taikoma reikšmingumo prezumpcija gali būti paneigiama tik išimtinu atveju, jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismui nežinomos faktinės ar teisinės aplinkybės, būtinos tam, kad būtų naudingai atsakyta į jam pateiktus klausimus¹⁸.

48. Tačiau nė vienos iš šių aplinkybių šiuo atveju nėra.

49. Todėl nematau jokių kliūčių Teisingumo Teismui priimti sprendimą šioje byloje išaiškinant pamatinio sprendimo nuostatas.

50. Antra, reikia pažymėti, kad vienos iš kliūčių, kuri būtų galėjusi atsirasti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui įgyvendinant savo pareigą aiškinti nacionalinę teisę Sąjungos teisę atitinkančiu būdu, – kalbu apie *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) praktiką dėl NK 41 straipsnio 3 dalies taikymo srities, – dabar nebėra.

51. Iš tiesų savo 2016 m. balandžio 19 d. Sprendime *DI*¹⁹ Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo reikalavimas „apima visiems nacionaliniams teismams nustatytą pareigą prireikus pakeisti nusistovėjusią teismo praktiką, jeigu paaiškėja, kad ši praktika pagrįsta su direktyvos tikslais nesuderinamu nacionalinės teisės išaiškinimu“²⁰.

52. Taigi Teisingumo Teismo suformuluotas principas tiek pat taikytinas ir pamatiniame sprendime.

17 — 2013 m. vasario 26 d. Sprendimas *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107, 28 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

18 — 2013 m. vasario 26 d. Sprendimas *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107, 29 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

19 — C-441/14, EU:C:2016:278.

20 — 33 punktą ir jame nurodyta teismo praktika.

53. Iš tiesų primintina, kad savo 2005 m. birželio 16 d. Sprendime *Pupino*²¹ Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad, suformuluotas panašiai kaip ir SESV 288 straipsnio trečiojoje pastraipoje, privalomas pamatinių sprendimų pobūdis ir sąžiningo bendradarbiavimo principas, kurio reikia laikytis vykstant policijos ir teismų bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose²², lemia nacionalinės valdžios institucijų, ypač nacionalinių teismų, pareigą aiškinti nacionalinę teisę Sąjungos teisę atitinkančiu būdu²³. Primintina, kad ši pareiga pagrįsta pačia ESV sutarties sistema, nes sudaro sąlygas nacionaliniams teismams nagrinėjant gautas bylas pagal savo jurisdikciją užtikrinti visišką Sąjungos teisės veiksmingumą²⁴.

54. Todėl manau, kad NK 41 straipsnio 3 dalies aiškinimas, atitinkantis pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 dalį, visiškai įmanomas.

55. Be to, atlikdamas šią užduotį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neribojamas būtinybės laikytis teisinio saugumo ir atgalinio veikimo galios nebuvimo principų. Žinome, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką šie principai prieštarauja tam, kad „[Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo] pareiga galėtų, remiantis pagrindų sprendimu ir neatsižvelgiant į jį įgyvendinan[čio] valstybės narės įstatym[o buvimą], lemti jo nuostatas pažeidusių asmenų baudžiamosios atsakomybės nustatymą arba sugriežtinimą“²⁵.

56. Tačiau dabar nagrinėjamoje byloje nuostata, dėl kurios pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra susijusi ne su suinteresuotojo asmens baudžiamosios atsakomybės apimtimi, o su jo baudmės vykdymo tvarka ir visų pirma su baudmės atlikimo laiko sutrumpinimu.

57. Todėl atsižvelgiant į šias aplinkybes ir dėl to, kad Bulgarija neperkėlė pamatinio sprendimo, niekas neprieštarauja tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškintų atitinkamas NK normas kuo labiau remdamasis pamatinio sprendimo tekstu ir tikslu, kad būtų pasiektas šiuo sprendimu siekiamas rezultatas.

VI – Mano vertinimas

A – Dėl pirmojo klausimo

58. Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės Teisingumo Teismo klausia, ar pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiama nacionalinė norma, pagal kurią tokioje situacijoje, kaip pagrindinėje byloje, vykdančiajai valstybei leidžiama sutrumpinti nuteistojo baudmės atlikimo laiką dėl įkalinimo išduodančiojoje valstybėje metu jo dirbto darbo.

59. Pagal pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 dalį baudmės vykdymą reglamentuoja vykdančiosios valstybės teisė, įskaitant paleidimo nesuėjus terminui ar lygtinai pagrindus.

60. Taigi šioje byloje *Sofiyski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) kelia klausimą, ar suinteresuotojo asmens įkalinimo Danijoje laikotarpiui nereikia taikyti vykdančiosios valstybės teisės, t. y. šioje byloje – NK 41 straipsnio 3 dalies.

21 — C-105/03, EU:C:2005:386.

22 — 42 punktas.

23 — 34 punktas.

24 — Žr., be kita ko, 2012 m. sausio 24 d. Sprendimą *Dominguez* (C-282/10, EU:C:2012:33, 24 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

25 — 2005 m. birželio 16 d. Sprendimas *Pupino* (C-105/03, EU:C:2005:386, 45 punktas). Iš šio sprendimo matyti, kad „nacionalinio teismo pareigą aiškinant atitinkamas savo nacionalinės teisės normas atsižvelgti į pagrindų sprendimo turinį riboja bendrieji teisės principai, ypač teisinio saugumo ir negaliojimo atgal principai“ (44 punktas).

61. Žodžiai, kuriuos Sąjungos teisės aktų leidėjas vartoja pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje, iš tikrųjų gali sukelti tam tikrų abejonių dėl jurisdikcijos, susijusios su laisvės atėmimo bausmės vykdymu, paskirstymo, o su šia nuostata susiję parengiamieji darbai iš tikrųjų nepatiksina minėtos nuostatos aiškinimo.

62. Pirma, Sąjungos teisės aktų leidėjas neapibrėžia, kaip reikia suprasti „bausmės vykdymą“ pagal pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 dalį.

63. Antra, jis nepatiksina, ar kalbama apie bausmės vykdymą nuo to momento, kai išduodančiojoje valstybėje buvo priimtas nuosprendis, ar tik nuo to momento, kai suinteresuotasis asmuo perduodamas vykdančiajai valstybei.

1. Sąvokos „bausmės vykdymas“ apibrėžimas

64. Visų pirma būtina apibrėžti sąvoką „bausmės vykdymas“.

65. Iš esmės, siekiant priimti sprendimą dėl išduodančiosios valstybės ir vykdančiosios valstybės atitinkamos jurisdikcijos, susijusios su pačiu bausmės vykdymu, iš pradžių reikia pateikti šios sąvokos apibrėžimą.

66. Be to, siekiant užtikrinti nuosprendžių, kuriais skiriama laisvės atėmimo bausmė, tarpusavio pripažinimą ir veiksmingą bausmių vykdymą kitoje valstybėje nei išduodančioji, reikia apibrėžti šią sąvoką „Sąjungos lygmeniu“, nes dėl įstatymų ir baudžiamųjų nuosprendžių vykdymo praktikos sudėtingumo ir kartais net neaiškumo gali būti sunku atlikti šią užduotį. Tačiau bausmių vykdymo veiksmingumas yra pagrindinė apskritai baudžiamosios politikos ir konkrečiai Europos teisminės erdvės baudžiamosios teisės srityje sudedamoji dalis.

67. Taigi pradėdamas savo vertinimą turiu apibrėžti sąvoką „bausmės vykdymas“.

68. Pagal pamatinio sprendimo 1 straipsnio b punktą „bausmė“ (prancūzų k. „peine“ arba, vartojant pamatinio sprendimo versijoje prancūzų kalba esančią sąvoką, – „condamnation“)²⁶ – tai baudžiamojo proceso tvarka dėl nusikalstamos veikos įvykdymo ribotam arba neribotam laikui paskirta laisvės atėmimo bausmė²⁷.

69. „Bausmę“ sudarančioms priemonėms taikytini Chartijos 49 straipsnis ir 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos²⁸ 7 straipsnis.

70. Taigi „bausmės vykdymo“ priemonės susijusios su „bausmės“ (prancūzų k. „peine“ arba „condamnation“) įgyvendinimu. Europos Žmogaus Teisių Teismas mano, kad šios priemonės nėra „bausmės“ sudedamoji dalis ir todėl joms netaikytinas EŽTK 7 straipsnis²⁹.

71. Bausmės vykdymas prasideda priėmus galutinį nuosprendį. Taigi tai yra paskutinė baudžiamojo proceso stadija, per kurią įgyvendinamas nuosprendis.

26 — Versijoje anglų kalba yra vartojamas vienas terminas – „sentence“, nedarant skirtumo tarp „peine“ arba „condamnation“.

27 — Pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, „kiekvieną kartą vertinant „bausmės“ buvimą, iš pradžių reikia nustatyti, ar nagrinėjama priemonė buvo paskirta priėmus apkaltinamąjį nuosprendį dėl padaryto nusikaltimo. Šiuo klausimu gali būti svarbios kitos aplinkybės: nagrinėjamos priemonės pobūdis ir tikslas, jos kvalifikavimas nacionalinėje teisėje, su jos priėmimu ir vykdymu susijusios procedūros ir jos sunkumas <...> Tačiau pats savaime priemonės sunkumas nėra lemiamas, nes daugelis prevencinio pobūdžio priemonių, kurios nėra baudžiamosios pagal savo pobūdį, gali turėti esminį poveikį atitinkamam asmeniui (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 21 d. EŽTT sprendimo *Del Río Prada / Ispanija*, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, 82 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

28 — Toliau – EŽTK.

29 — 2005 m. lapkričio 29 d. EŽTT sprendimas *Uttley / Jungtinė Karalystė*, CE:ECHR:2005:1129DEC003694603, ir 2013 m. spalio 21 d. Sprendimas *Del Río Prada / Ispanija*, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009.

72. Ji apima priemonių, kuriomis, pirma, užtikrinamas materialusis bausmės vykdymas, pavyzdžiui, arešto orderis, ir, antra, užtikrinama nuteistojo socialinė reintegracija, visumą. Tokiomis aplinkybėmis kompetentingos teisminės institucijos turi nustatyti bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, nusprendamos, pavyzdžiui, dėl laisvės atėmimo bausmės atlikimo ne pataisos įstaigoje, leidimo išeiti už laisvės atėmimo įstaigos ribų, bausmės atlikimo atvirose kolonijose, bausmės vykdymo dalimis ir vykdymo atidėjimo, nuteistojo paleidimo nesuėjus terminui ar lygtinai priemonių arba elektroninio stebėjimo taikymo. Bausmių vykdymo teisė taip pat apima priemones, kurios gali būti taikomos nuteistąjį paleidus į laisvę, kaip antai teisminės priežiūros taikymas, dalyvavimas reabilitacijos programose arba žalos nukentėjusiesiems atlyginimas.

73. Nagrinėdamas atitinkamus ginčus Europos Žmogaus Teisių Teismas dažnai susidurdavo su situacijomis, kai praktikoje ne visada buvo aiškus skirtumas tarp bausmės ir jos vykdymui užtikrinti skirtų priemonių. Todėl iš priemonių, patvirtintų priėmus galutinį nuosprendį, reikia išskirti tas, kuriomis iš tikrųjų gali būti kitaip apibrėžta arba pakeista bausmės apimtis³⁰.

74. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad šioje byloje keliamai problemai išspręsti nepakanka apibrėžti sąvokos „bausmės vykdymas“.

2. Pamatinio sprendimo 17 straipsnio reikšmė ir taikymo sritis

75. Griežtas principo, kad „bausmės vykdymą reglamentuoja vykdančiosios valstybės teisė“, taikymas savaime kelia sunkumų, nes bausmės vykdymas jau pradedamas išduodančiosios valstybės teritorijoje ir tęsiamas taikant vykdančiosios valstybės jurisdikciją. Apie kokį „vykdymą“ kalbama? Ar Sąjungos teisės aktų leidėjas turi omenyje bausmės vykdymą nuo to momento, kai išduodančiojoje valstybėje priimamas nuosprendis, ar bausmės vykdymą nuo to momento, kai nuteistasis perduodamas vykdančiosios valstybės teisminėms institucijoms?

76. Atsakymas tampa aiškus atsizvelgus į pamatinį sprendimą pagrindžiančius principus ir į 17 straipsnio vietą bendroje šio sprendimo struktūroje.

a) Baudžiamosios teisės teritorialumo principas

77. Pamatinio sprendimo 17 straipsniu siekiama reglamentuoti įstatymų ir su bausmės vykdymu susijusių jurisdikcijų kolizijas, kurių neišvengiamai atsiranda išduodančiosios valstybės valdžios institucijoms perduodant nuteistąjį vykdančiosios valstybės valdžios institucijoms. Iš tiesų, nuteistojo perdavimas reiškia, kad jis pradėjo atlikti savo bausmę išduodančiosios valstybės narės teritorijoje ir atitinkamu atveju tęsia jos atlikimą vykdančiosios valstybės laisvės atėmimo įstaigoje³¹.

78. Ši aplinkybė paaiškina tai, kad pagal pamatinio sprendimo 17 straipsnio 2 dalį vykdančioji valstybė, apskaičiuodama likusią bausmės dalį, vykdytiną jos teritorijoje, turi įskaityti laisvės atėmimo laikotarpį, „praleist[ą]“ išduodančiojoje valstybėje.

79. Jei vykdančiajai valstybei būtų leista atgaline data taikyti savo teisę nuo suinteresuotojo asmens bausmės atlikimo išduodančiojoje valstybėje pradžios, būtų pažeistas visuotinai pripažįstamas baudžiamosios teisės teritorialumo principas.

30 — 2013 m. spalio 21 d. EŽTT sprendimo *Del Río Prada / Ispanija*, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009 59, 83, 85 punktai ir juose nurodyta teismo praktika, taip pat 89 punktas. Šiame sprendime Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat nusprendė, kad naujų bausmės atlikimo laiko sutrumpinimo dėl įkalinimo metu dirbto darbo taisyklių taikymas atliktai bausmei negali būti laikomas priemone, susijusia išimtinai su paskirtos bausmės vykdymu. Europos Žmogaus Teisių Teismo teigimu, taikant šias naujas taisykles, dėl kurių beveik devyneriais metais pailginamas įkalinimo laikas, iš naujo apibrėžiama skirtos „bausmės“ apimtis, todėl jos turi būti vertinamos atsizvelgiant į EŽTK 7 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje įtvirtintas garantijas (109 ir 110 punktai).

31 — Tačiau tam tikrais atvejais gali būti taip, kad nuteistasis jau yra vykdančiosios valstybės teritorijoje.

80. Šis baudžiamosios teisės teritorialumo principas yra visoms valstybėms narėms bendras principas. Baudžiamoji teisė taikoma vadovaujantis teritorialumo principu, nes ji yra valstybių narių suvereniteto išraiška. Taigi teritorinė teismų jurisdikcija baudžiamosiose bylose nacionaliniuose įstatymuose paprastai siejama su viešąja tvarka. Iš teritorinės jurisdikcijos neišvengiamai išplaukia taikytinas nacionalinis įstatymas.

81. Todėl iš esmės ir klausimas yra ne tai, ar dėl atitinkamo asmens interesų, atsižvelgiant į Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje įtvirtintą švelnesnio įstatymo atgalinio veikimo galios principą³², būtų geriau taikyti Bulgarijos baudžiamuosius įstatymus, nes jie palankesni suinteresuotajam asmeniui, o ne Danijos baudžiamuosius įstatymus. Susiklosčius tokiai tarpvalstybinei situacijai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, toks pasirinkimas negalimas, nes baudžiamosios teisės taikytinumas kyla iš paties teritorialumo principo.

82. Be to, pats švelnesnio įstatymo atgalinio veikimo galios principas šiuo atveju man atrodo netaikytinas. Iš tiesų, paprastai šio principo taikymo sritis apima įstatymų kolizijas laiko atžvilgiu, o ne, kaip šiuo atveju, įstatymų kolizijas erdvės atžvilgiu. Neginčytina, kad šis principas būtų taikytinas, jei pakeitus tam tikrą Danijos baudžiamąjį įstatymą jame nebebūtų numatytas A. Ognyanov padarytas nusikaltimas po to, kai jam buvo paskirta bausmė, ir jos atlikimo metu. Tokiomis aplinkybėmis Bulgarijos teisminės institucijos neturėtų kito pasirinkimo, išskyrus suinteresuotojo asmens paleidimą į laisvę. Ir atvirkščiai, jei suinteresuotojo asmens padarytos veikos baudžiamumas būtų panaikintas Bulgarijos įstatymu, labai abejoju, kad dėl to *ipso facto* jis būtų paleistas į laisvę. Iš tiesų, už šią veiką baudžiama pagal Danijos įstatymą dėl Danijos viešosios tvarkos, nepatenkančios į Bulgarijos įstatymo taikymo sritį, sutrikdymą. Be to, įdomu pažymėti, kad susiklosčius tokiai situacijai perdavimas iš esmės taptų neįmanomas atsižvelgiant į Konvencijos dėl perdavimo 3 straipsnio 1 dalies e punktą.

83. Be to, man atrodo, kad pamatinio sprendimo nuostatos patvirtina pasirinktą aiškinimą. Iš tiesų, pagal šį aktą nereikalaujama dvigubo jo 7 straipsnio 1 dalyje išvardytų veikų baudžiamumo, o dėl kitų nusikalstamų veikų jo 7 straipsnio 3 dalyje tėra numatyta galimybė vykdančiajai valstybei to reikalauti. Taigi šia taisykle, man atrodo, patvirtinamas baudžiamosios teisės teritorialumo principas ir tokiu atveju, kaip nagrinėjamas, atmetamas kaip netinkamas švelnesnio įstatymo atgalinio veikimo galios principas.

b) Bausmės individualizavimo principas

84. Pagrindinis pamatinio sprendimo tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas laisvės atėmimo bausme nuteistų asmenų socialinei reintegracijai, leidžiant asmeniui, kuriam apkaltinamuoju nuosprendžiu atimta laisvė, atlikti bausmę arba likusią jos dalį savo kilmės socialinėje aplinkoje.

85. Tai aiškiai matyti iš pamatinio sprendimo 9 konstatuojamosios dalies ir 3 straipsnio 1 dalies³³.

32 — Remiantis principu, kad nusikaltimai ir bausmės turi būti numatyti įstatyme, baudžiamasis įstatymas negali turėti atgalinio veikimo galios. Švelnesnio įstatymo atgalinio veikimo galios principas yra pirmojo principo išimtis ir pagal jį reikalaujama nuteistajam taikyti palankiausias baudžiamosios teisės nuostatas.

33 — Taip pat žr. Europos Sąjungos Tarybos pareiškimą dėl pamatinio sprendimo siekiamo reintegracijos tikslo, pagal kurį, „[a]tsižvelgdama į tai, kad nuteistojo reintegracijos sėkmė valstybėje, su kuria jis turi glaudžiausius ryšius, yra pagrindinis <...> pamatinio sprendimo <...> tikslas, ir sutikdama, kad atsižvelgiant į valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą nėra būtina numatyti naujo atsakymo pagrindo, kuris būtų grindžiamas tuo, kad nuosprendžio pripažinimas prieštarauja reintegracijos tikslui, Taryba pabrėžia, kad išduodančioji valstybė turi suteikti šiam tikslui pirminę svarbą kiekvieną kartą, kai turi būti priimtas sprendimas dėl būtinybės perduoti nuosprendį ir liudijimą vykdančiajai valstybei“ (žr. Tarybos dokumento 6070/1/09 REV 1 II priedo I dalį), ir Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui ir Tarybai apie tai, kaip valstybės narės įgyvendina pamatinius sprendimus 2008/909/TVR, 2008/947/TVR ir 2009/829/TVR dėl teismo sprendimų dėl laisvės atėmimo bausmių ar su laisvės atėmimu susijusių priemonių, dėl sprendimų dėl lygtinio nuteisimo ir alternatyvių sankcijų ir dėl kardomųjų priemonių kaip alternatyvos kardomajam kalinimui tarpusavio pripažinimo (COM(2014) 57 *final*), 4.1 punktą.

86. Tai reiškia, kad visos su bausmių vykdymu ir atlikimo sąlygomis susijusios priemonės yra teisminių institucijų individualizuojamos paisant visuomenės interesų ir nukentėjusiųjų teisių, kad, be recidyvo prevencijos, būtų sudarytos palankesnės sąlygos nuteistojo asmens socialinei integracijai arba reintegracijai.

87. Įgyvendinant pamatinio sprendimo 17 straipsnį, bausmės individualizavimo principas, kuris pats yra viena iš bausmės funkcijų, reikalauja aiškiai atskirti išduodančiosios valstybės ir vykdančiosios valstybės jurisdikcijas siekiant užtikrinti, kad su bausmės atlikimu susijusius sprendimus priimtų teisminė institucija, turinti geriausias sąlygas įvertinti asmens elgesį.

88. Tai reiškia, kad būtent realaus asmens įkalinimo vietos teisminės institucijos sprendžia dėl visų bausmės atlikimo sąlygų, įskaitant bausmės atlikimo laiko sutrumpinimo priemones, kurios gali būti paskirtos nuteistajam.

89. Taigi neginčytinai kalbama apie arčiausiai jo esančias valdžios institucijas, t. y. jo realaus įkalinimo vietos valdžios institucijas³⁴.

90. Kalbant konkrečiai apie bausmės atlikimo laiko sutrumpinimą dėl laisvės atėmimo įstaigoje dirbto darbo, ši bausmės individualizavimo priemonė turi prasmę tik tuomet, jei ją patvirtino valdžios institucija, kurį iš tikrųjų atliko asmens darbo priežiūrą ir vertinimą.

91. Taigi nėra jokios prasmės ir net jokio teisinio pagrindo A. Ognyanov įkalinimo Danijoje laikotarpiui taikyti NK 41 straipsnio 3 dalį, o ne Danijos įstatymus. Tokia iniciatyva pati savaime prieštarautų bausmės individualizavimo principui, nes Bulgarijos teisminės institucijos turėtų sutrumpinti nuteistojo, kurio, pirma, jos niekada nematė ir kurio, antra, nei darbo, nei pažangos priežiūros nevykdė, bausmės atlikimo laiką. Ir atvirkščiai, niekas neprieštarauja tam, kad Bulgarijos teisminės institucijos, atlikdamos bendresnį asmens padarytų socialinės reintegracijos pastangų vertinimą, atsižvelgtų į A. Ognyanov įkalinimo Danijoje metu dirbtą darbą ir į atitinkamų Danijos institucijų vertinimus šiuo klausimu. Tai bus vienas iš kitų kriterijų, leidžiančių kompetentingoms teisminėms institucijoms įvertinti, ar pagrįsta taikyti asmeniui paleidimo lygtinai režimą.

92. Tik nuo to momento, kai suinteresuotasis asmuo įkalinamas Bulgarijos laisvės atėmimo įstaigoje, nacionalinės teisminės institucijos prireikus gali taikyti NK 41 straipsnio 3 dalį. Šis bausmės atlikimo laiko sutrumpinimas turi būti įgyvendinamas tik vykdant nuolatinę ir individualią asmens priežiūrą ir neturi būti suteikiamas automatiškai, kaip, atrodo, galima suprasti iš *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) sprendimo³⁵.

93. Atsižvelgdamas į visa tai, manau, kad paisant baudžiamosios teisės teritorialumo ir bausmės individualizavimo principų, kuriais grindžiamas pamatinis sprendimas, būtina, kad laisvės atėmimo bausmės vykdymas ir visų pirma bausmės atlikimo laiko sutrumpinimas būtų reglamentuojami valstybės narės, kurioje iš tikrųjų kalinamas nuteistasis, teisės.

94. Šį aiškinimą patvirtina 17 straipsnio vieta bendroje pamatinio sprendimo struktūroje.

34 — Žr. Komisijos komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui „Galutinių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimas“ (COM(2000) 495 *final*), kuriame Komisija jau buvo pažymėjusi, kad „su vykdymu susijusius sprendimus, kurie grindžiami nuteistojo elgesiu, turi priimti bausmę vykdanči valstybė narė <...> Iš tiesų, būtent sprendimą vykdančios valstybės narės valdžios institucijos tiesiogiai kontaktuoja su nuteistuoju ir turi geriausias sąlygas vertinti jo elgesį.“ (9.1 punktas)

35 — Iš tiesų jis paaiškina, kad išdirbtų dienų įskaitymas yra „palanki *privalomai* taikoma pasekmė, grindžiama ta aplinkybe, kad nuteistasis dirbo viešuosius darbus atlikdamas laisvės atėmimo bausmę ir įkalinimo metu“ (kursyvu pažymėta mano).

c) Pamatinio sprendimo struktūra

95. Pamatinio sprendimo struktūros nagrinėjimas rodo, kad jo 17 straipsnyje įtvirtinti principai, taikytini baudmės vykdymui po nuteistojo perdavimo.

96. Pirma, reikia atsižvelgti į kontekstą, kuriame buvo suformuluoti pamatinio sprendimo 17 straipsnio principai. Iš tiesų, pamatinis sprendimas buvo priimtas remiantis tam tikromis esamomis priemonėmis, be kita ko, Konvencija dėl perdavimo³⁶. Tai taip pat paminėta pamatinio sprendimo 4 ir 5 konstatuojamosiose dalyse.

97. Pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 dalies žodžiai iš esmės tapatūs Konvencijos dėl perdavimo 9 straipsnio 3 dalyje vartojamiems žodžiams. Iš tikrųjų, pastarojoje nuostatoje patikslinama: „Baudmės atlikimą nustato valstybės, kurioje atliekama baudmė, įstatymai ir tik ši valstybė yra kompetentinga priimti bet kokius atitinkamus sprendimus.“ Svarbu tai, kad ši nuostata pavadinta „*Perdavimo pasekmės valstybei, kurioje atliekama baudmė*“³⁷.

98. Atsižvelgiant į pamatinio sprendimo priėmimo kontekstą, labai tikėtina, kad, jo 17 straipsnį pavadindamas „*Vykdytą reglamentuojantys teisės aktai*“, Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo nurodyti, kokia teisė reglamentuoja baudmės vykdymą „po nuteistojo perdavimo“.

99. Antra, reikia atsižvelgti į tai, kad kiekvienas pamatinio sprendimo principas įtvirtintas chronologine tvarka.

100. Pirmiausia pamatinio sprendimo 4–14 straipsniuose įtvirtintos normos, kurias valstybės narės turi taikyti, siekdamos pradėti nuteistojo perdavimą. Konkrečiai kalbant, pamatinio sprendimo 4–6 straipsniuose patikslinama nuosprendžio ir liudijimo perdavimo vykdančiajai valstybei tvarka. Paskui jo 7–14 straipsniuose įtvirtinti principai, taikytini sprendimui dėl nuosprendžio pripažinimo ir sprendimui dėl baudmės vykdymo. Šiuo klausimu pamatinio sprendimo 13 straipsnyje nurodyta, kad išduodančioji valstybė išlaiko teisę panaikinti liudijimą, „[k]ol *bausmė nepradėta vykdyti vykdančiojoje valstybėje*“³⁸.

101. Toliau pamatinio sprendimo 15 straipsnyje įtvirtinta nuteistojo perdavimui taikytina tvarka, o jo 16 straipsnyje – specialiosios nuostatos, taikomos asmens tranzito per kitos valstybės narės teritoriją atveju.

102. Taigi šios nuostatos išdėstytos visiškai logiška seka, ir akivaizdu, kad pamatinio sprendimo 17 straipsnis yra jos tęsinys įtvirtinant jame principus, taikytinus baudmės vykdymui „po nuteistojo perdavimo“ vykdančiosios valstybės teisminėms institucijoms.

103. Pamatinio sprendimo 17 straipsnis taip pat turi būti siejamas su normomis, toliau įtvirtintomis kitose pamatinio sprendimo nuostatose, be kita ko, jo 22 straipsnyje.

104. Šis 22 straipsnis, pavadintas „Nuteistojo perdavimo pasekmės“, ypač gerai parodo jurisdikcijos perdavimą, kuris neišvengiamai įvyksta perduodant nuteistąjį.

36 — Žr., be kita ko, Žaliosios knygos dėl baudžiamųjų sankcijų suderinimo, abipusio pripažinimo ir vykdymo Europos Sąjungoje (COM(2004) 334 galutinis) 3.2.1.5. punktą

37 — Kursyvu pažymėta mano.

38 — Kursyvu pažymėta mano.

105. Iš esmės Sąjungos teisės aktų leidėjas pamatinio sprendimo 22 straipsnio 1 dalyje nurodo, kad išduodančioji valstybė negali toliau vykdyti bausmės, jei „ją vykdyti jau pradėjo vykdančioji valstybė“. Tai labai aiškiai reiškia, kad kol vykdančioji valstybė nepradėjo vykdyti bausmės, išduodančioji valstybė išlaiko savo jurisdikciją dėl bausmės vykdymo. Be to, pamatinio sprendimo 22 straipsnio 2 dalyje patikslinama, kad jei vykdančioji valstybė negali vykdyti nuosprendžio dėl nuteistojo pabėgimo iš laisvės atėmimo bausmės atlikimo įstaigos, „[t]eisė vykdyti bausmę vėl pereina išduodančiajai valstybei“³⁹.

106. Taigi, tik vykdančiajai valstybei pripažinus nuosprendį ir atlikus nuteistojo perdavimą, laisvės atėmimo bausmės vykdymui *stricto sensu* taikoma vykdančiosios valstybės teisė. Tiek tol, kol nuosprendis nėra pripažintas, tiek tol, kol nuteistasis dar priklauso išduodančiosios valstybės teisminių institucijų jurisdikcijai, bausmės vykdymui taikoma pastarosios valstybės teisė. Taigi išduodančioji valstybė turi pagal savo nacionalinius įstatymus išspręsti su bausmės atlikimo laiko sutrumpinimu susijusius klausimus.

107. Trečia, reikia pažymėti, kad pagal pamatinio sprendimo sistemą būtent išduodančioji valstybė turi išnagrinėti, ar reikia organizuoti nuteistojo perdavimą į jo kilmės arba gyvenamosios vietos valstybę⁴⁰.

108. Taigi perdavimas yra bausmės vykdymo priemonė⁴¹, galbūt viena iš paskutinių, kurias gali taikyti išduodančiosios valstybės teisminės institucijos. Konkrečiai kalbant, tai yra bausmės individualizavimo priemonė, kurios tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas nuteistojo socialinei reintegracijai.

109. Pagal pamatinio sprendimo 4 straipsnio 2 dalį nuosprendžio perdavimas siekiant jo pripažinimo galimas tik nuo to momento, kai išduodančiosios valstybės teisminės institucijos, prireikus pasikonsultavusios su vykdančiosios valstybės teisminėmis institucijomis, įsitikina, kad vykdančiajai valstybei vykdant bausmę bus prisidėta prie šio tikslo siekimo.

110. Sąjungos teisės aktų leidėjas pamatinio sprendimo 9 konstatuojamojoje dalyje patikslina, kad, siekdamas tuo įsitikinti, išduodančiosios valstybės teisminės institucijos turėtų „atsižvelgti į tokius aspektus, kaip asmens ryšiai su vykdančiąja valstybe, ar jis šią vietą laiko svarbia šeimai, kalbiniu, kultūriniu, socialiniu ar ekonominiu požiūriu arba jis kaip nors kitaip susijęs su vykdančiąja valstybe“.

111. Taip, kaip šį vertinimą turi atlikti išduodančioji valstybė, tik ji gali išnagrinėti, ar, kalbant apie suinteresuotojo asmens įkalinimo jos teritorijoje laikotarpį ir atsižvelgiant į jo pastangas, jam turėtų būti taikomas bausmės atlikimo laiko sutrumpinimas, leidžiamas pagal nacionalinę teisę.

112. Tai, kad išduodančioji valstybė prie nuosprendžio pridėtame liudijime turi nurodyti, kiek papildomų dienų reikia atimti iš jau atlikto laisvės atėmimo bausmės laikotarpio, patvirtina šį aiškinimą.

113. Liudijimas – tai standartinės formos dokumentas, pateiktas pamatinio sprendimo I priede⁴². Šiame dokumente yra įvairių lentelių, kurias turi užpildyti išduodančiosios valstybės teisminės institucijos. Šiose lentelėse galima pateikti informaciją, susijusią su, be kita ko, nuosprendį priėmusia institucija, baudžiamajon atsakomybėn traukiamu asmeniu ir padaryto nusikaltimo pobūdžiu, ir patikslinti bausmės pobūdį ir trukmę. Išduodančiosios valstybės narės institucijos turi patvirtinti šios informacijos tikslumą⁴³. Iš tiesų, tai yra esminė informacija, kuri turi leisti vykdančiajai valstybei atlikti minimalią

39 — Kursyvu pažymėta mano.

40 — Žr. pamatinio sprendimo 4 straipsnio 1 dalį.

41 — Šiuo klausimu žr. 2006 m. birželio 27 d. EŽTT sprendimo *Szabó / Švedija*, CE:ECHR:2006:0627DEC002857803, 12 punktą.

42 — Sąjungos teisės aktų leidėjas vadovavosi 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 54 straipsnyje nurodyto pažymėjimo struktūra.

43 — Pamatinio sprendimo 5 straipsnio 2 dalis.

nuosprendžio kontrolę⁴⁴ ir kuri *in fine* turi užtikrinti tinkamą bausmės vykdymą. Vykdančiosios valstybės teisminė institucija pripažįsta nuosprendį remdamasi išduodančiosios valstybės teisminės institucijos perduotu liudijimu, kuris patvirtina jo teisėtumą ir vykdytinumą. Priešingu atveju, jei jis nėra užpildytas visas arba jei jis yra netikslus, tai yra pagrindas nepripažinti nuosprendžio ir nevykdyti bausmės pagal pamatinio sprendimo 9 straipsnį.

114. Atliekant vertinimą šioje byloje, reikia remtis su bausmės trukme susijusia informacija, kurią reikalaujama pateikti pagal liudijimo standartinės formos, esančios pamatinio sprendimo I priede, i lentelės 2 punktą. Ši informacija užtikrina pamatinio sprendimo 17 straipsnio 2 dalies veiksmingumą.

115. Pagal šios lentelės 2.2 punktą išduodančioji valstybė privalo dienomis nurodyti visą jau atliktos laisvės atėmimo bausmės, paskirtos atitinkamu nuosprendžiu, laikotarpį. Tai yra bendras laikotarpis.

116. Ir atvirkščiai, pagal minėtos lentelės 2.3 punktą ji taip pat gali atimti iš šio laikotarpio papildomas dienas „dėl kitų priežasčių, nei nurodyta 2.2 punkte“; kaip pavyzdį Sąjungos teisės aktų leidėjas nurodo amnestiją, atleidimą nuo bausmės arba malonės priemones. Taigi šiame 2.3 punkte išduodančioji valstybė narė gali pateikti papildomos informacijos, jei dėl ypatingų aplinkybių jau buvo sutrumpintas bausmės atlikimo laikas.

117. Šios aplinkybės rodo, kad būtent išduodančioji valstybė turi priimti sprendimą dėl bausmės atlikimo laiko sutrumpinimo, susijusio su įkalinimo jos teritorijoje laikotarpiu, nes liudijime išduodančioji valstybė vykdančiajai valstybei turi nurodyti tai, ar reikia įskaityti daugiau dienų, nei iš tiesų laisvės atėmimo įstaigoje praleista, ir prireikus – tikslų dienų skaičių. Sąjungos teisės aktų leidėjo žodžiai, vartojami kalbant apie galimus bausmės atlikimo laiko sutrumpinimo pagrindus, yra akivaizdžiai gana bendro pobūdžio. Be to, šių pagrindų sąrašas nėra išsamus, kaip rodo daiktavardis „pavyzdžiui“. Taigi Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo apimti kuo daugiau visų ypatingų aplinkybių, dėl kurių įvairiose valstybėse narėse gali būti trumpinamas bausmės atlikimo laikas. Todėl galima pagrįstai manyti, kad bausmės atlikimo laiko sutrumpinimas atsižvelgiant į nuteistojo pažangą priskirtinas prie šių motyvų.

118. Taigi, atsižvelgdamas į šias aplinkybes, esu įsitikinęs, kad vykdančioji valstybė negali pakeisti savo bausmių vykdymo teise ir visų pirma savo nacionaliniais įstatymais, susijusiais su bausmės atlikimo laiko sutrumpinimu, išduodančiosios valstybės teisės ir taip peržiūrėti pastarosios atlikto įskaitymo, kitaip būtų padarytas didelis ne tik tarpusavio pripažinimo principo, bet ir Danijos Karalystės teritorinio suvereniteto pažeidimas.

119. Iš tiesų, tokioje byloje, kaip nagrinėjamoji pagrindinė byla, Danijos Karalystė aiškiai nurodė, kad bausmės atlikimo laikas dėl laisvės atėmimo įstaigoje dirbto darbo neturi būti trumpinamas. Taigi pagal tarpusavio pasitikėjimo principą, kuriuo grindžiamas pamatinis sprendimas, Bulgarijos Respublika neturi kito pasirinkimo, kaip tik paisyti išduodančiojoje valstybėje galiojančios teisės taikymo, net jei, pakartojant Teisingumo Teismo formuluotę, pateiktą 2003 m. vasario 11 d. Sprendime *Gözütok ir Brügge*⁴⁵, „taikant jos pačios teisę būtų priimtas kitoks sprendimas“⁴⁶.

120. Todėl tokia iniciatyva, jei jos būtų imtasi, neišvengiamai pakenktų valstybių narių tarpusavio pasitikėjimui ir sukeltų pavojų pamatiniu sprendimu siekiamų tikslų įgyvendinimui.

44 — Ji, be kita ko, įsitikins, kad vykdytiną sprendimą iš tikrųjų priėmė valdžios institucija, turinti kompetenciją pagal išduodančiosios valstybės teisę, ir kad jis patenka į pamatinio sprendimo taikymo sritį.

45 — C-187/01 ir C-385/01, EU:C:2003:87.

46 — 33 punktas.

121. Be to, primintina, kad teisė bausti yra viena pagrindinių valstybės požymių ir kad baudžiamoji teisė, įskaitant bausmių vykdymo teisę, yra esminis nacionalinio suvereniteto elementas. Taigi bausmių vykdymo teisė kyla iš valstybėms pripažįstamos teisės spręsti dėl savo baudžiamosios politikos, kaip rodo jos teritorinis pobūdis⁴⁷.

122. Šioje byloje A. Ognyanov savo neteisėtais veiksmais pažeidė būtent Danijos Karalystės viešąją tvarką. Taigi būtent šios valstybės narės teisminės institucijos turi jurisdikciją jį teisti ir nubausti už padarytus nusikaltimus. Be to, būtent Danijos teritorijoje ir įgyvendinant Danijos valdžios institucijų jurisdikciją iš pradžių buvo vykdomas A. Ognyanov įkalinimas.

123. Atsižvelgiant į atitinkamas teritorinės jurisdikcijos ribas, akivaizdu, kad NK 41 straipsnio 3 dalis „nėra taikytina“ bausmės vykdymui Danijos teritorijoje, kitaip būtų pažeistas Danijos Karalystės teritorinis suverenitetas.

124. Galiausiai, jei pamatinio sprendimo 17 straipsnis būtų aiškinamas taip, kad pagal jį leidžiama taikyti vykdančiosios valstybės įstatymą bausmės vykdymui išduodančiojoje valstybėje, dėl to taip pat būtų pažeistas pagrindinis vienodo požiūrio principas. Iš tiesų, tokiu atveju asmenims, atliekantiems bausmę toje pačioje laisvės atėmimo įstaigoje, būtų taikomas arba turėtų būti taikomas skirtingas teisinis režimas, kalbant apie jų bausmės vykdymą ir visų pirma apie bausmės atlikimo laiko sutrumpinimo tvarką.

125. Dėl to atsirastų neišsprendžiamų situacijų, kurios neleistų užtikrinti teisingo ir tinkamo normų taikymo ir tikrai pakenktų sėkmingam pamatinio sprendimo įgyvendinimui.

126. Taigi, atsižvelgdamas į visas šias aplinkybes, manau, kad, turint omenyje pamatinį sprendimą pagrindžiančius principus, t. y. pirma, valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą ir, antra, baudžiamosios teisės teritorialumo ir bausmės individualizavimo principus, pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiama nacionalinė norma, pagal kurią vykdančiajai valstybei leidžiama sutrumpinti nuteistojo bausmės atlikimo laiką dėl darbo, jo dirbto įkalinimo išduodančiojoje valstybėje metu.

127. Pripažįstu, kad toks aiškinimas neleidžia daryti skirtumo tarp pamatinio sprendimo, grindžiamo tarpusavio pripažinimo principu, ir tradicinio teismų bendradarbiavimo mechanizmų, kurie suvokiami kaip suverenių valstybių bendradarbiavimas. Tačiau, manau, tai yra vienintelis galimas aiškinimas, jei norima visiškai atsižvelgti į tai, kad Sąjungoje su bausmių vykdymu susijusios normos nėra suderintos.

B – Dėl antrojo klausimo

128. Antrasis klausimas susijęs su pamatinio sprendimo 17 straipsniu vykdančiosios valstybės teisminėms institucijoms nustatytos informavimo pareigos apimtimi. Jis kyla, jei pagal šią nuostatą Bulgarijos teisminėms institucijoms būtų leidžiama NK 41 straipsnio 3 dalį taikyti suinteresuotojo asmens įkalinimo Danijoje laikotarpiui.

129. *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) kelia klausimą, ar tuo atveju, kai Bulgarijos teisminėms institucijoms pateikiamas toks prašymas, jos privalo informuoti atitinkamas Danijos institucijas apie tokių įstatymų taikymą ir prireikus – apie informacijos, kuri turi būti pateikta šiuo klausimu, pobūdį.

130. Atsižvelgdamas į atsakymą, kurį siūlau pateikti į pirmąjį klausimą, manau, nereikia atsakyti į antrąjį klausimą.

47 — Šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 21 d. EŽTT sprendimo *Del Río Prada / Ispanija*, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, 84 punktą.

C – Dėl trečiojo klausimo

131. Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 ir 2 dalimis draudžiama tokia nacionalinė norma, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo trečiuoju klausimu iš esmės klausia, ar su ES teise bus suderinamas nacionalinio teismo sprendimas „vis dėlto“ taikyti NK 41 straipsnio 3 dalį A. Ognyanov įkalinimo Danijoje laikotarpiui dėl to, kad tai yra švelnesnis įstatymas.

132. Reikia pripažinti, jog iš tiesų nagrinėjamas bausmės laiko sutrumpinimas nėra mažas.

133. Kadangi Danijos įstatymai yra griežtesni, kalbant apie bausmės atlikimo laiko sutrumpinimą dėl įkalinimo metu dirbto darbo, pritaikius NK 41 straipsnio 3 dalį A. Ognyanov įkalinimo Danijoje laikotarpiui, jo bausmės atlikimo laikas galėtų būti iš tikrųjų sutrumpintas ne vienais metais aštuoniais mėnesiais ir dvidešimčia dienų, o dvejais metais šešiais mėnesiais ir dvidešimt keturiomis dienomis, todėl jis galėtų būti paleistas į laisvę gerokai anksčiau.

134. Tačiau klausimas, kurį užduoda prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, grindžiamas prielaida, kurią reikia iškart atmesti. Iš esmės *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) iš tikrųjų klausia, ar jis gali taikyti Sąjungos teisei prieštaraujantią pripažintą nacionalinę normą dėl to, kad ji yra palankesnė suinteresuotajam asmeniui.

135. Šis klausimas, kitaip suformuluotas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo buvo užduotas, kai jis teikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje *Ognyanov* (C-614/14), kurią dar nagrinėja Teisingumo Teismas.

136. Todėl atsakysiu taip pat, kaip atsakiau savo išvadoje byloje *Ognyanov*⁴⁸, tik pridėsiu kelias pastabas.

137. Pirma, pagal SESV 280 straipsnį: „<...> Teisingumo Teismo sprendimai vykdomi <...>“ Kaip nurodžiau šios išvados 111 punkte, Teisingumo Teismas, į kurį kreipiamasi pagal SESV 267 straipsnį, neteikia konsultacinės išvados. Taigi iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad sprendamas pagrindinę bylą nacionalinis teismas yra saistomas Teisingumo Teismo prejudicine tvarka priimto sprendimo, kalbant apie Sąjungos institucijų atitinkamų aktų aiškinimą arba galiojimą⁴⁹.

138. Antra, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad pagal pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 ir 2 dalis draudžiama tokia nacionalinė norma, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į jam nustatytą Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo pareigą, privalės, kaip matėme, NK 41 straipsnio 3 dalį aiškinti remdamasis pamatinio sprendimo tekstu ir tikslu ir prirėkęs netaikydamas *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) praktikos.

139. Trečia, kad ir kaip būtų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui primenu, jog NK 41 straipsnio 3 dalis netaikytina suinteresuotojo asmens įkalinimo Danijoje laikotarpiui, todėl švelnesnio baudžiamojo įstatymo atgalinio veikimo galios taisyklė, nustatyta Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje (*in mitius* atgalinio veikimo galios principas), negali būti taikoma.

140. Galiausiai, ketvirta, dėl to, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sutelkia dėmesį į bausmės atlikimo laiko sutrumpinimą, pamirštama, jog A. Ognyanov perdavimu Bulgarijai savaime siekiama jam sudaryti palankesnes sąlygas, nes jis galės likusią bausmės dalį atlikti savo kilmės socialinėje aplinkoje, ir taip bus palengvinta jo socialinė reintegracija.

48 — C-614/14, EU:C:2016:111.

49 — 2010 m. spalio 5 d. Sprendimas *Elchinov* (C-173/09, EU:C:2010:581, 29 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

141. Atsižvelgiant į šiuos argumentus ir jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 ir 2 dalimis draudžiama tokia nacionalinė norma, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalės, laikydamasis savo Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo pareigos, nesivadovauti *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) NK 41 straipsnio 3 dalies aiškinimu ir netaikyti šios nuostatos suinteresuotojo asmens įkalinimo Danijoje laikotarpiui.

142. Atsižvelgdamas į šiuos samprotavimus, noriu padaryti kelias išvadas dėl pamatiniu sprendimu nustatytos jurisdikcijos paskirstymo išduodančiosios valstybės ir vykdančiosios valstybės teisminėms institucijoms.

D – *Pamatiniam sprendime nustatytos jurisdikcijos paskirstymo išduodančiosios valstybės ir vykdančiosios valstybės teisminėms institucijoms apibendrinimas*

1. Teisė, kuri reglamentuoja laisvės atėmimo bausmės vykdymą iki nuteistojo perdavimo

143. Jei tokioje situacijoje, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, asmuo iš pradžių kalinamas išduodančiojoje valstybėje, akivaizdu, kad jo bausmės vykdymui taikytina šios valstybės teisė. Išduodančiosios valstybės teisė reglamentuoja visas su bausmės vykdymu jos teritorijoje susijusias priemones, kaip antai leidimą suimti, arba visas priemones, susijusias su bausmės sąlygomis, kaip antai laisvės atėmimo bausmės atlikimą ne pataisos įstaigoje.

144. Kaip matėme, būtent išduodančioji valstybė taip pat turi išnagrinėti, ar reikia organizuoti nuteistojo perdavimą jo kilmės arba gyvenamosios vietos valstybei narei⁵⁰.

145. Taigi perdavimas iš tikrųjų yra bausmės vykdymo priemonė ir visų pirma bausmės individualizavimo priemonė, kuria siekiama, kad suinteresuotasis asmuo galėtų atlikti bausmę kuo arčiau savo šeimos ir socialinės aplinkos, į kurią turės reintegrotis⁵¹.

146. Išduodančioji valstybė turi ne tik atlikti šį vertinimą, bet ir išnagrinėti, ar pagal jos nacionalinius įstatymus, atsižvelgiant į nuteistojo pastangas, jam gali būti taikomos kitos priemonės, susijusios su bausmės atlikimo tvarkos sąlygomis, įskaitant bausmės atlikimo laiko sutrumpinimo sąlygas.

147. Toks jurisdikcijos paskirstymas įpareigoja išduodančiąją valstybę iki nuteistojo perdavimo išspręsti visus klausimus, susijusius su bausmės atlikimo laiko sutrumpinimu⁵².

148. Be to, primintina, kad būtent tai ir yra standartinės liudijimo formos, pateiktos pamatinio sprendimo I priede, i lentelės 2.3 punkto dalykas.

149. Iš tiesų, nuteistojo perdavimas neturi padaryti visiškai neveiksmingo bausmės atlikimo laiko sutrumpinimo, į kurį atitinkamu atveju jis turi teisę pagal išduodančiosios valstybės įstatymą ir kompetentingo teismo priimtus sprendimus⁵³. Išduodančiosios valstybės teisminės institucijos turi turėti galimybę išduoti liudijimą, kuriame būtų patikslinama ne tik bausmės trukmė ir *stricto sensu* įvykdyta bausmė, bet ir tai, kiek buvo atimta pritaikius nacionaliniuose įstatymuose numatytą bausmės laiko sutrumpinimą. Taip pat jos turėtų galėti pateikti tam tikrų paaiškinimų dėl to, kaip vertina asmens pastangas reintegrotis.

50 — Žr. pamatinio sprendimo 4 straipsnio 1 dalį.

51 — 2006 m. birželio 27 d. EŽTT sprendimo *Szabó / Švedija*, CE:ECHR:2006:0627DEC002857803, 14 punktas.

52 — Atsižvelgiant į jurisdikcijos paskirstymą, bausmės atlikimo laiko sutrumpinimas siejamas ne su bendra įkalinimo trukme, o paėliui su kiekvienu įkalinimo laikotarpiu išduodančiojoje valstybėje ir vykdančiojoje valstybėje.

53 — Šiuo klausimu žr., be kita ko, 2013 m. spalio 21 d. EŽTT sprendimo *Del Río Prada / Ispanija*, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, 107 punktą.

150. Taigi vykdančioji valstybė negali savo bausmių vykdymo teise pakeisti išduodančiosios valstybės teisės, net jei jos įstatymai yra palankesni suinteresuotajam asmeniui, nes dėl to būtų ne tik pažeistas pamatinio sprendimo 17 straipsnis, bet ir padarytas didelis išduodančiosios valstybės suvereniteto ir kartu tarpusavio pripažinimo principo pažeidimas.

2. Prašymas pateikti informacijos iki perdavimo

151. Jei nuteistasis perduodamas vykdančiajai valstybei, būtų visiškai logiška, kad išduodančiosios valstybės teisminės institucijos gautų informaciją apie paleidimui nesuėjus terminui arba lygtinai taikytinas nuostatas, kaip tai numatyta pamatinio sprendimo 17 straipsnio 3 dalyje. Pakartosis, jog reikia nepamiršti, kad būtent išduodančiosios valstybės viešoji tvarka buvo pažeista padarius nusikaltimą arba pažeidimą. Taigi ši valstybė turi būti tikra, kad bausmės vykdymas vykdančiosios valstybės narės teritorijoje bus atitinkamas jos teritorijoje padarytam viešosios tvarkos sutrikdymui. Išduodančioji valstybė taip įvertins, ar, atsižvelgiant į šias naujas nuostatas, bausmė išliks iš esmės nuosekli, palyginti su paskirtąja nuosprendžio priėmimo dieną. Jei ji bijo, kad dėl perdavimo asmuo gali būti, jos manymu, per anksti paleistas į laisvę, arba jei mano, kad bausmė nebebus proporcinga padarytam pažeidimui, ji gali nuspręsti neperduoti nuteistojo ir panaikinti liudijimą.

152. Pateikti informaciją turi būti prašoma iki asmens perdavimo, nes atlikusi asmens perdavimą išduodančioji valstybė nebegali remtis savo bausmės vykdymo priemonių samprata ir peržiūrėti sprendimo dėl perdavimo.

3. Teisė, kuri reglamentuoja laisvės atėmimo bausmės vykdymą po nuteistojo perdavimo

153. Perduodant suinteresuotąjį asmenį, automatiškai ir neišvengiamai vykdančiajai valstybei kartu perduodama jurisdikcija vykdyti bausmę – dėl tų pačių pirmiau nurodytų priežasčių. Pirma, nes nuo to momento bausmės vykdymas tęsiamas šios valstybės teritorijoje ir pagal jos jurisdikciją. Antra, nes nuo šio momento tik vykdančiosios valstybės teisminės institucijos turi galimybę nustatyti bausmės vykdymo sąlygas atsižvelgdamos į suinteresuotojo asmens socialinės reintegracijos pastangas, taip pat į jos turtinę, šeimos ir socialinę padėtį.

154. Akivaizdu, jog, atlikus perdavimą, iš vykdančiosios valstybės negali būti reikalaujama, kad ji prašytų išduodančiosios valstybės leidimo prieš taikydama bausmės individualizavimo priemonę, kuri, pavyzdžiui, būtų taikoma bausmės atlikimo laiko sutrumpinimo ar paleidimo nesuėjus terminui arba lygtinai forma. Kaip matėme, valstybei pripažįstama teisė spręsti dėl savo baudžiamosios politikos apima klausimus, susijusius su paleidimo į laisvę režimo buvimu, vykdymo tvarka ir pagrindais. Tokiu atveju prašyti išduodančiosios valstybės leidimo reikštų pažeisti vykdančiosios valstybės suverenitetą ir jos teisminės sistemos nepriklausomumą.

155. Taigi vykdančioji valstybė turi vykdyti bausmę taip, tarsi ji būtų paskirta jos pačios teisminių institucijų. Pagal tarpusavio pasitikėjimo principą išduodančioji valstybė savo ruožtu neturi kito pasirinkimo, kaip tik gerbti vykdančiojoje valstybėje galiojančios teisės taikymą, net jei, dar kartą pakartojant Teisingumo Teismo formuluotę, pateiktą 2003 m. vasario 11 d. Sprendime *Gözütok ir Brügger*⁵⁴, taikant jos pačios teisę būtų priimamas kitoks sprendimas⁵⁵.

156. Priimdamos pamatinį sprendimą valstybės narės gerai žinojo apie skirtumų tarp jų atitinkamų teisės sistemų buvimą, kiek tai susiję su baudžiamųjų sprendimų įgyvendinimu. Kalbant, pavyzdžiui, apie paleidimui nesuėjus terminui ar lygtinai taikomas normas, kai kuriose valstybėse narėse nuteistasis paleidžiamas į laisvę atlikęs du trečdalius savo bausmės, o kitose paleidimas į laisvę galimas

54 — C-187/01 ir C-385/01, EU:C:2003:87.

55 — 33 punktas.

tik atlikus vieną trečdalį bausmės. Taigi valstybės narės gerai žinojo, kad nuteistojo perdavimas gali turėti poveikį jo laisvės atėmimo bausmės, kuri bus atlikta, konkrečiai trukmei, palyginti su iš pradžių paskirta bausme, taigi ir jo paleidimo į laisvę datai⁵⁶. Be to, būtent dėl šios priežasties ir, be kita ko, siekdamas, kad būtų išvengta paleidimo į laisvę, kuris, išduodančiosios valstybės požiūriu, turint omenyje jos teritorijoje padarytą pažeidimą arba nusikaltimą, būtų atliktas „per anksti“, Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė pamatinio sprendimo 17 straipsni 3 dalies „išimti“⁵⁷.

157. Tuo atveju, jei vykdančiojoje valstybėje būtų taikomos griežtesnės normos, iš tiesų nuteistojo perdavimas šiai valstybei *de facto* galėtų nulemti ilgesnę laisvės atėmimo bausmę nei ta, kurią jis būtų atlikęs išduodančiojoje valstybėje.

158. Europos Žmogaus Teisių Teismas nemato čia prieštaravimo dėl EŽTK 5 straipsnyje įtvirtintos teisės į laisvę ir saugumą, jei įkalinimo trukmė neviršija nustatytosios per pradinį baudžiamąjį procesą. Tačiau jis neatmeta, kad dėl laisvės atėmimo bausmės, vykdančiojoje valstybėje *de facto* gerokai ilgesnės, galėtų atsirasti išduodančiosios valstybės atsakomybė pagal EŽTK 5 straipsnį – dėl pasekmių, kurias buvo galima numatyti tuo momentu, kai buvo priimtas sprendimas dėl perdavimo⁵⁸.

VII – Išvada

159. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas, Bulgarija) pateiktus klausimus atsakyti taip:

1. Atsižvelgiant į principus, kuriais grindžiamas 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje, t. y. pirma, į valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principą ir, antra, į baudžiamosios teisės teritorialumo ir bausmės individualizavimo principus, šio pamatinio sprendimo 17 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiama tokia nacionalinė norma, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, pagal kurią valstybės narės, kuriai nuosprendis perduotas pripažinti ir vykdyti, teisminėms institucijoms leidžiama sutrumpinti nuteistojo bausmės atlikimo laiką dėl darbo, jo dirbto įkalinimo nuosprendį priėmusioje valstybėje narėje laikotarpiu.
2. *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas) privalo, laikydamasis savo Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo pareigos, nesivadovauti *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas, Bulgarija) pateiktu Bulgarijos baudžiamojo kodekso (*Nakazatelen kodeks*) 41 straipsnio 3 dalies aiškinimu ir netaikyti šios nuostatos suinteresuotojo asmens įkalinimo Danijoje laikotarpiui.

56 — Žr. IRCP tyrimą „Material detention condition, execution of custodial sentences and prisoner transfer in the ES Member States“, 2011. Taip pat žr. šios išvados 36 išnašoje minėtos Komisijos žaliosios knygos 4.1.8 punktą, kuriame ji pažymi, kad „dėl valstybių narių įstatymų skirtumų, kiek tai susiję su minimalia įkalinimo trukme <...>, atsirado sunkumų įgyvendinant perdavimą ir net atsisakymų jį vykdyti, nes šie skirtumai gali nulemti švelnesnės bausmės taikymą arba net paleidimą į laisvę nedelsiant“. Tokio pat pobūdžio sunkumų buvo kilę taikant Konvenciją dėl perdavimo.

57 — Primintina, kad šioje nuostatoje išdėstyta: „Vykdančiosios valstybės kompetentinga institucija, gavusi prašymą, informuoja išduodančiosios valstybės kompetentingą instituciją apie taikomas nuostatas dėl galimo paleidimo nesuėjus terminui ar lygtinai. Išduodančioji valstybė gali nuspręsti taikyti šias nuostatas arba panaikinti liudijimą.“

58 — 2006 m. birželio 27 d. EŽTT sprendimo *Szabó / Švedija*, CE:ECHR:2006:0627DEC002857803, 9 punktas. Byloje, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, suinteresuotasis asmuo galėjo pagrįstai tikėtis, kad Švedijoje bus paleistas į laisvę atlikęs du trečdalius jo dešimties metų laisvės atėmimo bausmės, t. y. po šešerių metų ir aštuonių mėnesių. Po perdavimo Vengrijai, jis galėjo tikėtis paleidimo lygtinai tik atlikęs keturis penktadalius šios bausmės, t. y. po aštuonerių metų. Taigi teisiškai jo bausmė nepasunkėjo, bet faktiškai suinteresuotasis asmuo turėjo atlikti Vengrijoje laisvės atėmimo bausmę, vienais metais ir keturiais mėnesiais ilgesnę, nei būtų atlikęs Švedijoje. Taigi Europos Žmogaus Teisių Teismas turėjo išnagrinėti, ar dėl suinteresuotojo asmens perdavimo Vengrijai ir jo įkalinimo trukmės *de facto* pailginimo galėjo būti pažeistas EŽTK 5 straipsnis. Nagrinėtu atveju jis nusprendė, kad papildomas įkalinimo laikotarpis, kurį suinteresuotajam asmeniui gali tekti atlikti Vengrijoje, sudaro 20 % trukmės, kurią jis galėjo tikėtis atlikti Švedijoje. Pažymėjęs, kad vienu metu ir keturių mėnesių skirtumas nėra mažas, jis vis dėlto nusprendė, kad laisvės atėmimo bausmės, kurią atliks suinteresuotasis asmuo, laikotarpis neviršija paskirtosios bausmės.